

GŁOS LUBAWSKI

POLSKO-KATOLICKA GAZETA BEZPARTYJNA NA POWIAT LUBAWSKI I OKOLICE

Wychodzi trzy razy tygodniowo, we wtorek, czwartek i sobotę.

Przedpłata: miesięczna wynosi 80 groszy z doręczeniem 1 złoty, kwartalna wynosi 2,40 zł. z doręczeniem 3,00 zł.
W wypadkach nieprzewidzianych, spowodowanych siłą wyższą, (przeszkód w zakładzie, złożenia pracy i t.p.) abonent nie ma prawa żądać nia niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia: za ogłoszenie od wiersza 1 mm. na str. 6-lin. 15 gr. na str. 3-lin. 50 gr. ogłoszenia drobne słowo 20 gr.
Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.
Telefon Nr. 59. Konto czekowe P.K.O. Nr. 145266.
Czcionkami drukarni B. Miłoszewskiego w Nowemście n. Drwęcą.

Rok II.

Nowemiasto n. Drwęcą, sobota 12 stycznia 1935 r.

Nr. 6.

Sprawa naprawy ustroju w końcowej fazie.

Senacka komisja konstytucyjna ukończyła już obrady nad sejmowym projektem ustawy o naprawie naszego ustroju. W tym jeszcze miesiącu — zgodnie z obowiązującymi terminami — projekt ten z uwzględnieniem poprawek, zgłoszonych przez senatora Rostworowskiego zostanie uchwalony przez plenium senatu i wróci do Sejmu, by tu w ostatecznej już redakcji stać się obowiązującą ustawą. Dzieło naprawy ustroju zostanie dokonane, zostanie zwycięsko doprowadzone do końca.

Powiedziano już dawno, że każdy akt ustawodawczy, jeżeli ma być pożyteczną korekturą życia zbiorowego, musi nie tylko odpowiadać istotnym aktualnym potrzebom Państwa i Narodu, ale równocześnie musi być aktem woli społecznej, musi odzwierciedlać nastroje i żądania szerokiego ogółu obywateli. Takim aktem o historycznej doniosłości jest nowa konstytucja. Usprawnia maszynę państwową, daje Państwu konieczny pion stabilizacyjny, wyposażając Głowę Państwa w atrybuty, które czynią z urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej czynnik istotnie nadrzędny i koordynujący działania poszczególnych organów władzy państwowej. Czynnikiem władzy wykonawczej daje większą swobodę decyzji, zmniejszając ich zależność od ciał ustawodawczych. A równocześnie zachowuje w całej pełni demokratyczną podstawę naszej państwowości, pozostawiając ciałom parlamentarnym nieuszczuploną w niczem władzę ustawodawczą i pełne prawo kontroli nad działalnością rządu, zrównując wszystkich obywateli w prawach politycznych.

Nowa konstytucja nie przeszczerpa na nasz grunt żadnych wyhodowanych na obcej glebie „i zmów“ ale jest wynikiem i naszych polskich doświadczeń i przemyśleń naszych mężów stanu i jest — przede wszystkim — realizacją wskazań wielkiego Wychowawcy Narodu, Marszałka Piłsudskiego. Równocześnie zaś jest aktem zbiorowej woli społecznej. Naprawa ustroju, zaktualizowana przez przewrót majowy, narzucona opinii publicznej przez inicjatywę parlamentarnego klubu B. B. W. R. w poprzednim jeszcze Sejmie, była pierwszoplanowym zagadnieniem naszej polityki wewnętrznej przez ostatnich lat kilka. Już orędzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, rozwiązujące w sierpniu 1930 r. sejm i senat przed upływem ich kadencji podkreślało znaczenie reformy ustroju, a powodem tego zarządzenia był właśnie fakt, że sejm pod laską Daszyńskiego, w którym większość posiadała jeszcze zablokowana opozycja, sabotował z wyraźną złą wolą zagadnienie konstytucyjne. To też wybory z jesieni 1930 r. były jakby wielkim plebiscytem na temat naprawy ustroju. Ta sprawa górowała nad innymi hasłami agitacji wyborczej. Druzgocące zwycięstwo obozu pracy państwowej, BBWR, było sprawdzianem nastrojów i politycznej orientacji ogółu wyborców. Olbrzymia większość społeczeństwa opowiedziała się za naprawą ustroju w kierunku ograniczenia omnipotencji sejmowładztwa przy równoczesnym rozszerzeniu prerogatyw Głowy Państwa i uprawnień władzy wykonawczej.

Dziś po latach dalszej uświadamiającej pracy, po rozległych pracach sejmowej komisji konstytucyjnej, prowadzonych na oczach ogółu, społeczeństwo całe przeniknięte jest świadomością, że reforma konstytucji jest rzeczą pilną i nieuchronną i z ufnością czeka, aż nasze ciała parlamentarne tą wielkie dzieło doprowadzą w najbliższym już czasie do szczęśliwego końca.

Podkreślił to ostatnio w dziennikarskim wywiadzie i pan prezes Rady Ministrów, prof. Kozłowski. „Sprawa zmiany konstytucji jest

Gdańsk pomostem zgody między Polską a Niemcami.

WARSZAWA, 7. 1. O godz. 18.06 w sali hotelu Europejskiego prez. Greiser przyjął przedstawicieli prasy polskiej i zagranicznej gdzie wygłosił przemówienie.

Prez. Greiser przedstawił pokrótce zarys rozwoju stosunków między Polską a W. M. Gdańskiem w ciągu ostatnich lat.

Mówca podkreślił, że stosunki te zostały w ciągu dwóch lat unormowane zarówno w dziedzinie politycznej jak i gospodarczej. Obecnie nie mówi już nikt, że Gdańsk jest beczką prochu w Europie, za którą przedtem był uważany.

Należy jeszcze wyrównać i usunąć pewne sporne kwestje raz na zawsze.

„Chciałbym w końcu zaznaczyć — mówił prez. Greiser że jestem pod głębokim wrażeniem wizyty w Belwederze, jaką złożyłem przed

chwila, gdzie miałem wielkie szczęście i zaszczyt poznać Marszałka Piłsudskiego. Było to jedno z najwspanialszych wydarzeń mojego życia. Zostałem zaszczycony rozmową przez Marszałka Piłsudskiego, który wywarł głębokie wrażenie na mnie przedewszystkiem swym żołnierskim sposobem bycia.

Już teraz widzę, że dojdziemy z Polską do porozumienia, bo niema lepszego języka do porozumienia jak żołnierski.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że uda nam się na tym odcinku prowadzić owocnie pracę dla utrzymania pokoju i że Wolne Miasto Gdańsk stanie się mostem między Niemcami a Polską, mostem zgody, który jest w stanie sam jeden zapewnić pokój w Europie, usuwając wszelkie niebezpieczeństwo wojny.

Rewelacje angielskie o kulisach wizyty Laval.

LONDYN, 8 stycznia. Wedle rewelacji „Morning Post“ właściwym powodem rychłego zawarcia układów gwarancyjnych, poręczających niezależność Austrii była głównie ta okoliczność, iż zarówno Laval, jak i Mussolini obawiali się jakiejś nowej Akcji Niemiec przeciwko Austrii natychmiast po plebiscycie w Zagłębiu Saary. I to ma być właściwym powodem, dla którego Mussolini parł na Laval, aby coby prędzej przyjeżdżał do Rzymu i to na tydzień przed plebiscytem.

„Morning Post“ dodaje, że gdyby podróż Laval do Rzymu uległa byłaby zwłoce byłoby już może zapóźno powstrzymać Niemcy od wrogiej akcji przeciwko Austrii po plebiscycie w Zagłębiu Saary.

Francja i Włochy stwierdzają nielegalność zbrojeń niemieckich.

PARYŻ, 8 stycznia. Układ francusko-włoski zawierać ma m. i. protokół, oświadczający, że rządy francuski i włoski zgodnie uważać będą zbrojenia Niemiec za nielegalne, dopóki nie zostanie zawarty osobny układ pomiędzy Rzeszą a mocarstwami w tej sprawie.

Belgia płaci Ameryce długi radem?

BRUKSELA, 8 stycznia. Rząd belgijski otrzymał od rządu Stanów Zjednoczonych zawiadomienie, iż Ameryka skłonna jest przyjąć tytułem zapłaty belgijskich rat długu wojennego odpowiednie ilości radu.

Propozycja ta przyjęta została — jak słychać — przez rząd belgijski z zadowoleniem, gdyż kolonia belgijska Kongo jest obecnie głównym producentem radu na świecie i nie posiada dotąd odbiorców na znaczne zapasy tego drogiego pierwiastka.

Jak wynika ze sprawozdania odnośnych przedsiębiorstw w Kongo wyprodukowano tam w roku 1930 40 gramów radu, a w następnych latach już po 50 gramów rocznie, podczas gdy Czechosłowacja, która do niedawna była jeszcze

głównym producentem radu, wytwarza rocznie tylko 3,6 gramów.

Dokładna ilość radu, jaka ma być dostarczona Ameryce przez Belgię tytułem zapłaty długu wojennego, zostanie ustalona w osobnych rokowaniach, które mają się rozpocząć w najbliższej przyszłości w Brukseli.

Włochy uzbrajają Austrię?

BIAŁOGROD 8. 1. Dziennik „Novosti“, zamieszcza utrzymaną w tonie sensacyjnym rewelację, dotyczącą Austrii. — Wedle tych doniesień członkowie Heimwehry wyjeżdżają na dalsze wykształcenie wojskowe do Włoch. Formacje Heimwehry otrzymują włoski materiał wojenny i paradują we włoskich hełmach stalowych. Oficerowie włoscy przeprowadzają inspekcję granicy austriackiej, rekonoskując tereny, po których oprowadzani są przez członków Heimwehry. We fabryce amunicji w Hirtenbergu w Austrii pracuje trzech rzeczoznawców włoskich. Włochy zaopatrują Austrię w armaty i samoloty.

Poza tem wypracowany już został wielki plan rozbudowy całej austriackiej siły zbrojnej. Przemysł wojenny otrzymał zamówienia na dostawę hełmów stalowych i masek gazowych.

Delegacja gdańska zadowolona z pobytu w Polsce.

GDANSK. Biuro prasowe senatu podaje, że delegacja gdańska wyraża wielkie zadowolenie ze swojej wizyty w Warszawie. Członkowie delegacji rozmawiali zarówno z prezesem Rady Ministrów jak i ministrem Beckiem w sprawach zasadniczych, dotyczących stosunków polsko-gdańskich. Punktem kulminacyjnym wizyty była audjencja u p. Marszałka Piłsudskiego i u p. Prezydenta Rzplitej. Delegacja gdańska cieszyła się z powodu serdecznego przyjęcia i umożliwiania szczegółowej wymiany zdań. Wizytę Warszawską uważać należy za nowy etap w dziedzinie porozumienia polsko-gdańskiego.

właściwie w opinii publicznej rzeczą przesądzoną. Przecież opozycja nie przeciwstawia projektowi naszego obozu dosłownie nie pozytywne-go. Przecież nikomu naprawdę w Polsce nie przychodzi na myśl, aby można było powrócić do systemu przedmajowego“.

System przedmajowy pogrzebany został raz na zawsze i w opinii publicznej i w praktyce życia państwowego. Dzięki zwartej większości prorządowej w obecnych ciałach parlamentarnych uległy zasadniczej zmianie dawne złe obyczaje sejmowładztwa. Stosunek do władzy wykonawczej przeszedł ze stanu walki do stanu współpracy. W szeregu praktycznych zagadnień, jak sprawa sesji nadzwyczajnych, czas trwania

sesji budżetowej itd., zaistniały już i utrwaliły się w świadomości ogółu nowe formy pracy parlamentarnej, którym dopiero nowa konstytucja nada moc prawa. Cały układ stosunków politycznych w kraju przesunął ku władzy wykonawczej punkt ciężkości zagadnień państwowych, dawniej jednostronnie pozostających pod supremacją sejmu.

Spółeczeństwo od lat wychowywane jest w nowym systemie, któremu pełny wyraz prawnym da nowa konstytucja. To też społeczeństwo czeka z utęsknieniem tej chwili, w której na kartach naszego ustawodawstwa zostanie zapisana trwale owa magna charta, poręczająca zawartość i rozwój Rzeczypospolitej.

Uroczyste otwarcie radjostacji toruńskiej.

Toruń. Jak się dowiadujemy, uroczyste otwarcie radjostacji toruńskiej nastąpi w dn. 15 bm. o godz. 20. Na wstępie dokona poświęcenia radjostacji toruńskiej osobiście J. E. ks. biskup Okoniewski, poczem nastąpią przemówienia, przedstawiciele Dyrekcji Polskiego Radja, Rządu i społeczeństwa pomorskiego. Po przemówieniach chór mieszany „Lutni“ pod dyrekcją Ludwika Rudkowskiego wykona a) „Hasło do pracy“ ks. kanonika Lewandowskiego. b) „Wieniec pieśni narodowych“ Galla i popularną pieśń pomorską.

„Wisło moja Wisło“ Ignacego Danielewskiego.

W dalszym programie nadane będzie około licznosciowe przemówienie w gwarze kaszubskiej.

Chór męski „Dzwon“ pod dyrekcją prof. Wieczorka odśpiewa: a) Nasz Bałtyk — Nowowiejskiego, b) Hymn Pomorski prof. Moczyńskiego. Odczyt o budowie radjostacji toruńskiej wygłosi dyrektor techniczny Polskiego Radja p. Wł. Heller.

Również w dn. 15 bm. w godzinach rannych po pieśni „Kiedy ranne wstają zorze“, będą nadane z Warszawy w związku z uroczystym otwarciem radjostacji toruńskiej pieśni kaszubskie w wykonaniu kapeli ludowej w układzie i pod dyrekcją Stanisława Kazuro.

Hitler dąży do zbliżenia francusko-niemieckiego.

WIEDEŃ, 9 stycznia. Wskutek zawartych w Rzymie umów politycznych musi obecnie — wedle wiadomości z Berlina — plan Wilhelmstrasse ulec pewnej korekturze.

Pierwotnie planował Hitler wygłoszenie po plebiscycie w Zagłębiu Saary wielkiej mowy politycznej, która miała być deklaracją pokojową wobec zagranicy.

Pakty rzymskie sprawiły jednak, iż takie wystąpienie Niemiec stało się obecnie zbędne. Manifestacja pokojowa Hitlera ograniczy się

więc jedynie tylko do wystosowania apelu pod adresem Francji.

Pozatem dążyć będzie Hitler do osobistego spotkania się i to w towarzystwie Neuratha z Flandinem i Lavalem. Tematem rozmów ma być kwestja zbrojeń.

Rok 1935 ma być, wedle wynurzeń b. francuskiego ministra lotnictwa Coty'ego rokiem zbliżenia francusko-niemieckiego.

W końcu zaznaczyć należy, w dalszym ciągu powtarzają się pogłoski o bliskiej jakoby podróży Laval'a do Berlina.

Awarja polskiego statku rybackiego.

GDYNIA. Osiadł na mieliźnie w pobliżu brzegów półwyspu helskiego od strony wielkiego m rza na wysokości wydmy, zwanej Bocianiem gniazdem, polski kuter motorowy „Starnia“. Kuter ten powracał z Bornholmu do Gdyni z ładunkiem ryb. O godzinie 19 załoga kutra w ilości 4 osób została uratowana przy pomocy aparatu raketowego stacji ratunkowej. Przyczyną awarii było zepsucie się motoru i zamrożenie kotwicy. Statek „Starnia“ jest własnością Morskiego Instytutu Rybackiego. Celem wyratowania zagrożonego kutra wysłany został niezwłocznie holownik Ursus oraz kuter „Mewa“. Akcja ratunkowa natrafiała na duże trudności z powodu zbyt płytkiego miejsca, na którym znajduje się kutek „Starnia“ oraz z powodu warstwy lodu, którym jest pokryty zagrożony statek, jak również z powodu niespokojnego stanu morza.

Port gdyński w rzędzie największych portów europejskich.

GDYNIA. Dokonano ostatecznych obliczeń ogólnego obrotu towarowego portu gdyńskiego w r. 1934. Obliczenie te wykazuje jeszcze większy wzrost obrotu w porównaniu z rokiem 1933. Port gdyński osiągnął rekord obrotu rocznego, który stawia go w rzędzie największych portów europejskich. Ogółem obrót towarowy wyniósł w roku ubiegłym 7.319.968 i pół tony wobec 6.207.736,3 tony w r. 1933. Tegoroczny obrót stawia port gdyński na czele wszystkich portów bałtyckich.

Podbiegunowe mrozy w Rosji Sowieckiej.

MOSKWA, 7. 1. W Moskwie zanotowano dziś 34 st. C. poniżej zera. Najniższa temperatura 45 st. notowana była w Czelabińsku. Na skutek mrozu zanotowano poważne uszkodzenia w komunikacji, zarówno telefonicznej, jak i kolejowej, spóźnienia pociągów oraz szereg drobnych pożarów. W dniu 5 b.m. zarejestrowano w Moskwie 52 pożary

Kara za niepocztylny Wybryk Endecki.

Dnia 8-go b. m. w sądzie grodzkim w Tyśzowcach odbyła się rozprawa karna przeciw Michałowi Kolesie, przesywki koła Stronnictwa Narodowego w osadzie Komarów, oraz Władysławowi Wysłockiemu i Tadeuszowi Pachli; oskarżonym o zbezszczenie emblematów państwowych w dniu 10-tym listopada r. ub. Zamiar zniszczenia emblematów państwowych wyszedł od członków Stronnictwa Narodowego osady Komarów z Kolesą na czele. Miał to być akt zemsty przeciw miejscowym organizacjom prorządowym. Zamiar ten postanowiono zrealizować w przeddzień święta Niepodległości, angażując do tej roboty niejakiego Tadeusza Pachlę, osobnika, który niejednokrotnie już wchodził w kolizję z kodeksem karnym. Pachla otrzymał za zniszczenie chorągwi i godła państwowego 20 zł. gotówką, mając przytem przyobiecane od Kolesy dalsze wynagrodzenie. Zachęcony łatwym zarobkiem oraz obietnicami, Pachla wykonał plan swych inspiratorów, którzy przewidując surową odpowiedzialność, jaka im grozi w wypadku ujawnienia źródła przestępstwa usiłowali w ostatniej chwili zrzucić całą winę na Pachlę. W tym też duchu „Gazeta Warszawska“ zamieściła swego czasu wiadomość, opisującą przebieg tego zajścia, podając w obronie istotnych jego sprawców, iż paść oni mieli ofiarą prowokacji, rzekomo inspirowanej przez nieznaną bliżej osobników. Natomiast w świetle przewodu sądowego całkowita вина oskarżonych została udowodniona i sąd wydał wyrok skazujący Michała Kolesę na sześć miesięcy aresztu, Władysława Wysłockiego również na 6 miesięcy aresztu, a Tadeusza Pachlę na 6 miesięcy więzienia, przyczem areszt prewencyjny nie został im zaliczony.

„Barthou zasłużył się dobrze Ojczyźnie“.

PARYZ, 9. 1. Ogłoszono tu ustawę, stwierdzającą, że min. Barthou, który zginął w walce o pokój, zasłużył się dobrze ojczyźnie.

Dziennik włoski o Polsce współczesnej.

Wielki dziennik Włoch północnych „Corriere della Sera“ omawia w korespondencji z Warszawy pod powyższym tytułem sytuację wewnętrzną w Polsce. Korespondent daje wierny opis wysiłków, jakie podejmował Marszałek Piłsudski, „doskonalił znawca duszy swego narodu“, aby osiągnąć zjednoczenie kraju.

Dalej korespondent opisuje okres rządów parlamentarnych, nie żałując ciemnych barw dla przedstawienia tej epoki, poczem, wspomniawszy o zamordowaniu prez. Narutowicza, jako o widocznym objawie rozpasania politycznego, przechodzi do zreferowania sytuacji, jaka wytworzyła się po rewolucji majowej w Polsce.

Długi stosunkowo okres od maja 1926 r. do chwili obecnej znaczy wielką ewolucję, jaka dokonała się w polityce wewnętrznej kraju, aż do zmiany ustroju i przeobrażeń, dokonanych w dziedzinie konstytucji państwa.

Korespondenta włoskiego zajmuje, oczywiście sytuacja, w jakiej znalazła się w Polsce opozycja przeciw rządowi.

W okresie po zabójstwie min. Pierackiego, czytamy w tej korespondencji — prasa polska domagała się rozwiązania partji opozycyjnych. Ale żądanie to wysuwane także przez naród, nie zostało wysłuchane. Polska pozostawia więc partjom politycznym, przeciwnym reżimowi Piłsudskiego, możliwość życia na marginesie.

Korespondent cytuje przy tej okazji głos jednego z pism prorządowych w Polsce, stwierdzający, że walka obozu rządowego w Polsce, prowadzona przeciw partjom politycznym, bynajmniej nie zmierza do uniemożliwienia wolnej organizacji politycznej, lecz zakreśla wyraźnie jej granice.

Korespondent pisma włoskiego uważa, że dotychczas nie zdołano w Polsce nadać właściwego kierunku wychowawczego młodemu pokoleniu i przeciwstawia stosunki, panujące w „Legionie Młodych“ stosunkom, jakie faszyzm zaprowadził w odniesieniu do podrastającego pokolenia.

Młodzi „narodowi radykali“ rozwijają akcję podziemną, podczas gdy inni młodzieńcy utworzyli Związek Młodych Narodowców, rozwijający program antysemitki i szowinistyczny. „Silna dłoń steruje losem Polski i kształtuje jej nową duszę. Piłsudski pozostaje tym, który inspirował naród, który posiada nad narodem władzę niezaprzeczalną i olbrzymią. Przemawia on do narodu, jak żołnierz“.

Tymi słowami kończy korespondent włoski interesujące wywody o stosunkach politycznych w Polsce.

Papież o potęgę prasy.

Miasto Watykańskie, 8 stycznia. W poniedziałek po wizycie min. Laval'a Ojciec Święty udzielił posłuchania dziennikarzom, którzy towarzyszyli ministrowi francuskiemu w podróży do Rzymu. Przy tej okazji Ojciec Święty wygłosił do przybyłych serdeczne przemówienie.

„Prasa — mówił papież — jest wielką jeśli nie największą potęgą dni naszych. Twierdzą niektórzy, że największą potęgą jest opinia, jest to jednak błąd, albowiem większą od niej jest prasa, która tę opinię urabia, komentuje ją, pogłębia i rozgłasza po całym świecie. Skoro zaś posiada się wielką potęgę, pamiętać trzeba, że wiąże się z tem wielkie obowiązki i wielka odpowiedzialność“.

Ojciec Święty podkreślił dalej, że nie wątpi, iż dziennikarze mają zawsze te obowiązki i tę odpowiedzialność przed oczyma. Kończąc swe przemówienie, Ojciec Święty udzielił błogosławieństwa zebranym oraz całej Francji.

Dziesiąty Marzec.

13

P O W I E Ś Ć.

(Ciąg dalszy).

— Tak jest, — potwierdził wieśniak dumnie. — Peters wie, że nie lubię, aby mnie pomijano przy takich okazjach.

— Kto był sir Oliver? — spytał.

— Był to kuzyn sir Rogera. Znaleziono go w kaplicy kłęczącego i — nieżywego.

— Ależ on dopełnił warunku! — rzekłem.

— Tak — na pozór! Kłątwa przeora brzmiała tak, że Fultonowie mieli umierać śmiercią nagłą i gwałtowną. Sir Oliver wyśmiewał się z tego, nazwał kłatwę zmarłego mnicha przesadą i szydził z niej. To też dziwił się wszyscy, że pomimo to poszedł do kaplicy — lecz nie uczynił on tego w właściwej myśli....

— Jakim było orzeczenie sądów przysięgłych?

— Paraliż serca, tak samo jak u sir Rogera.

Przyszło mi na myśl, że Fulton może mnie oczekiwać, wróciłem więc do niego i zastałem go stojącego przy oknie i zapatrzonego w ulicę.

— Gdy wszedłem, obrócił się.

— Wiesz co, — rzekł, — pojedę dziś jeszcze do Cranby Croft.

— Na stwierdzenie śmierci twego stryja?

— Tak. Uważam, że obowiązkiem moim jest być tam — jestem przecież nie tylko spadkobiercą, ale nadto najbliższym krewnym zmarłego. Stryj Stanley umarł tak niespodziewaną i gwałtowną śmiercią! Jeżeli padł ofiarą zbrodni, to muszę szukać mordercy!

— Czy myślisz rzeczywiście, że chodzi tu o zbrodnię? Stryj twój nie miał podobno nieprzyjaciół, w całej okolicy kochano go i szanowano!

— Ja doprawdy nie nie myślę, — zawołał Roger żywo, — lecz chociaż nie wierzę w stare podania, jakim jest naprzykład owa kłątwa przeora, to jednak.... Trzech moich krewnych umarło kolejno w dzień tego przekleństwa — trzech mężczyznu w przeciągu trzech lat! Dziwny rzeczywiście przypadek! I czy można to przypadkiem nazywać? Hamlet mówi, że pomiędzy niebem i ziemią dzieją się rzeczy, o których się nie śniło naszym filozofom. Odpowiesz mi może na to, że żyjemy w dwudziestym stuleciu! Ale czy to rzecz zmienia? Czy te trzy wypadki śmierci można prostym nazwać przypadkiem?

— Mój kochany, — rzekłem, chcąc go uspokoić, — jesteś zdenerwowany i patrzysz czarno na wszystko....

— O nie, — zawołał stanowczo, — byłem nerwowym, ale teraz odzyskałem cały mój spokój!

— Nie wierz w takie stare podania rodzinne, nie ma w nich ani odrobiny prawdy!

— Może masz rację, ale bądź co bądź muszę być przy badaniu ciała. Ty nie potrzebujesz jechać zemną, jeżeli nie chcesz.

— Przeciwnie, pojedę z tobą.

Słowa te ucieszyły go widocznie, lecz zamiar mój towarzyszenia mu nie miał się spełnić.

Jury zwołane było na szóstą wieczorem, o piątej zaś przyszedł do nas sir Karol, ubrany teraz już zupełnie czarno.

— Przyjdę po ciebie, kuzynie, — o wpół do szóstej, bo myślę, że chcesz być obecnym przy badaniu ciała. Naturalnie! Jesteś przecież najbliższym krewnym i w dodatku spadkobiercą zmarłego. Pojedziemy razem. W moim powozie jest właśnie miejsce dla dwóch osób.

— Pan Erndale pojedzie zemną. — przerwał Roger chłodno.

— Ah!

Porcelanowe oczy doktora, wpatrzyły się badawczo w moją twarz. Zdawało mi się, że wyraz ich był groźny — lecz może mi się też tylko zdawało! Bo sir Karol nie bardzo był mi sympatyczny!

(Ciąg dalszy nastąpi).

Kronika.

Nowemiasto, dnia 11. stycznia 1935 r.

Piątek Honoraty P.
Sobota Arkadiusza i Modesta M.
Niedziela Weroniki

Słońca: wschód o godz. 7.41 zachód o godz. 15.46

Przypomnienie w spr. Wykazów młodocianych.

Wszystkie zakłady przemysłowe, handlowe, rzemieślnicze itp. (za wyjątkiem rolnictwa), zatrudniające młodocianych (poniżej lat 18), zobowiązane są w czasie między 1 a 31 stycznia każdego roku przysyłać do Inspektora Pracy wykaz młodocianych.

Na podstawie art. 11 (Dz. Ustaw Nr. 65/24 poz. 636).
Inspektor Pracy 59 Obwodu (—) W. Dąbrowski.

Uprawianie przemysłu okrężnego w granicznym pasie celnym.

Z dniem 30 października 1934 r. weszło w życie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o prawie celnym, oraz rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 9 października 1934 r.

Wspomniane prawo celne uchyla wszelkie przepisy celne pozostałe po państwach zaborczych między innymi również przepisy dotyczące uprawiania przemysłu okrężnego w granicznym pasie celnym.

W myśl dawnych przepisów dla uprawiania przemysłu okrężnego w granicznym pasie celnym potrzebne było oprócz licencji na przemysł okrężny wydanej przez właściwe Starostwo Powiatowe jeszcze osobne pozwolenie.

Nowe 2-złotówki.

W b. tygodniu pojawiły się na rynku pieniężnym pierwsze zapasy nowych monet 2-złotowych wybitych przez Menicę Państwową. Nowe 2-złotówki opatrzone są wizerunkiem Marszałka Piłsudskiego. W najbliższych dniach ukazą się również w obiegu nowe 5-złotówki tego samego typu.

Z miasta i powiatu.

Srebrne gody małżeńskie.

Nowemiasto. W dniu 10 stycznia bież. roku małżonkowie Władysław i Marja Szwarcowie z Nowogomiasta obchodzili srebrne gody małżeńskie.

Ze strony Redakcji gazety składamy z tej okazji małżonkom-jubilatom serdeczne życzenia najlepszej pomyślności, oraz dalszego harmonijnego pożycia.

Z sali sądowej.

Nowemiasto. We środę dnia 9. I. br. odbyły się w tutejszym Sądzie Grodzkim rozprawy karne, na których zasadzeni zostali:

Kamiński Jan z Szafarni za kradzież kaffi i mat. budowl. — 2 mies. aresztu z zawiesz. na 2 lata.

Kąkolewski Tadeusz z Tereszewa za kradzież szcetek i surowca do robienia szcetek — 2 mies. aresztu z zawiesz. na 2 lata.

Piasecki Wład. z Nowogomiasta za oszustwo, — 6 mies. więz. i kosztą postępowania.

Taranowski Józef z Szafarni za kradzież drzewa z lasu państw. 3 tygodnie aresztu.

Mackiewicz Piotr z Lipinek za kradzież drzewa z lasu państw. po 20 zł. grzywny i zwrot wartości wyrządzonej szkody.

Kasprzycka Gertruda z Warszawy za paserstwo skradzionych skór na szkodę rzeźn. Pien-czewskiego — 3 mies. aresztu.

Szybowicz Julian z Poznania za zabranie i ukrywanie zajętego manieża — 2 mies. aresztu z zawiesz. na 2 lata.

Kasprzycki Stan. za zniewagę policjanta i potłuczenia szyb w areszcie — 1 mies. i 3 tygodnie aresztu.

Rybiński Bol. z Glinków pow. dział. (obecnie w więzieniu) za kradzież garderoby na szkodę Gajewskiego Józefa z Mrocza — 1 rok więzienia.

Do Lubawskiego Komitetu Niesienia Pomocy Powodzianom wpłynęły następujące dalsze datki:

Za miesiąc listopad - grudzień 1934 r.

Lista składek Nr. 491.

Dr. Wierzbowski 2 zł, Przeradzki Leopold 1 zł, nieczytelny 50 gr, Czajkowski Wł. 2 zł, Leska H. 50 gr, Will 2 zł, Broniewski 1 zł, Wesolowski 1 zł, Jankowski Fr. 1 zł, B. ? 50 gr, Stefańska 20 gr, Piasecka 1 koszule, Zmijewski Fr. 5 par pończoch, Zero Fr. 1 p. pantofli, Nadolny Tad. drobne towary zimowe, Maliszewski 1 zł, Kasproicz 1 zł, Czajkowski 1 zł, Szule 1 zł, nieczyt. 1 zł, apt. Wolski 2 ubrania.

Lista składek Nr. 492.

Raszkowski 20 gr, Raczynski 50 gr, N.N. 50 gr, Empel 20 gr, Jankowski 1 zł, Renkiel 50 gr, Kaszubowska 1 zł, Czajkowski 3 p, papieru listowego, Lietz 2 czapeczki, Bastjanowa odzież, Łążyńska 2 p, pończoch, Clerkowska 2 czapki - halka-pończochy i pióra.

Lista składek Nr. 493.

Ast 50 gr, Mroczyński 50 gr, Jakób 20 gr, Firański 50 gr, Pronobis 50 gr, Domanowski ubranie i czapkę, Kłowski 50 gr, Szczepański 50 gr, Breński 50 gr, X. X. 50 gr, Czajkowski Alfr. 50 gr. Tułodziecki 3 p. brzewików i śniegowce, Gołębiowski 50 gr.

Duże Pomarańcze

po 30 groszy sztuka

poleca

STANISŁAW ROST

Rynek. NOWEMIASTO Rynek.

Lista składek Nr. 494.

Żelazna 1 zł, Bratkowski 50 gr, nieczyt. 50 gr, Draszewska 50 gr, Piłat Maks. 1 zł, NN 60 gr, Węgrzynowski 50 gr, NN 1 zł, Salewski 50 gr, Kisielewska 20 gr, Ewertowski pół ctn. kartofli, Pasierby 1 zł, Weirich 1 zł.

Lista składek Nr. 495.

Świniarski 50 gr, Wyżlic 50 gr, Drzymalski Wł. 50 gr, J. Drzymalski 2 koszule, Jagusz 50 gr, Langowski 50 gr, Truszczyński 1 ubranie, Dembiecka 30 gr, Banacki 50 gr, Breńska 50 gr, NN 50 gr, Mazur 20 gr, Dakowska 3 pary trzewików, NN 1 zł, Maliszewski 50 gr, Kasprzycka 1 tuz. pończoch, Kościński 50 gr, Kaus 50 gr, Fr. Neumann 1 lampę naftową, Miszewska 50 gr, Czajkowska 1 p. bucik, Licznerski 1 zł, K. Licznerska 3 zł, Narloch 2 zł.

Lista składek Nr. 496.

Kulański 30 gr, Zieliński Ign. 1 zł, Olszewska 5 f. maki, Dr Brasse 3 zł, Bank Ludowy 20 zł, Jamroży 20 gr, M. Leski 1 zł, Siemiński 30 gr, NN 20 gr, Kochański 20 NN 20 gr, Gorczyński 20 gr, Józef K. 20 gr, Niklewicz 50.

Lista składek Nr. 497.

Fr. Rogowski 30 Flaszynski 50 gr, Ant. Neumann 25 Dziekoński Faust 50 gr, Elżbieta Kamińska 20 gr, Feliks Kowalski 50 gr, Kamiński 50 gr, Fafiński Józef 1 zł, Lasowski 20 gr, Żuralski Bernard 50 gr, Fafiński Piotr 50 gr, Dusek Wacł. 50 gr, Ukleja 1 zł, Szczepański Józef 50 gr, Pięczewski Bron. 50 gr, NN 50 gr, Kirzynowski 50 gr, J. Neumann 50 gr, Marte Lobert 50 gr, Gierłowska 50 gr, Plucer 1 szal, Nowakowski 30 gr, Ks. Degner 1 zł, Brzozowski 50 gr 1 szali 2 czapki. Ciąg dalszy nastąpi.

Z żałobnej karty.

Mortegi. W dniu 6 stycznia zmarła tu na gruźlicę ś. p. Marja Kurkowa, żona Przewod. Rady Szkolnej i nowoobranego sołtysa, pozostawiając troje nieletnich dzieci: Niech odpoczywa w pokoju.

Kurokrady.

Mortegi. W nocy z dnia 8 na 9 stycznia nieznanymi, a zapewne bliscy złodzieje skradli 18 kur, należących do robotników obszaru dworskiego. Pomimo zimna nie boją się ci złodzieje ludzkiego mienia grasować, powiększać niedolę i ścigać na siebie przekleństwa poszkodowanych.

Ostrożnie z rozpalaniem ogni pod zamrażniętymi pompami.

Mikołajki. We wtorek dnia 8 bm. przedpołudniem u rolnika Krajnika Józefa w Mikołajkach, służący tegoż Wincenty Olszewski wraz ze służącą wznieśli ogień pod pompą w podwórzu, aby spowodować jej odmrażenie. Wiatr poniosł iskry idące od ognia w kierunku zabudowań. Iskry wdołały się otworem na strych szopy, gdzie znajdowało się siano. Siano momentalnie się zapaliło, powodując groźny pożar, który strawił słomiany dach, oraz konstrukcję budowli z drzewa. Szkoda wynosi 800 zł. Budynek ubezpieczony jest w Zakł. Wzaj. Ubezp. na 2800 złotych.

Miast partyj politycznych — organizacje zawodowe.

Rybno. Miejscowe społeczeństwo poczyni coraz lepiej orientować się w zgubnych skutkach uprawiania polityki i zamiast tworzyć różne partje polityczne, poczyni jednoczyć się w organizacjach społecznych i zawodowych. I tak rolnicy, rozumiejąc zgubne dla siebie i nowych warsztatów rolnych skutki rozdrabniania się na różne partje polityczne, t. j. na „endeków“, „ludowców“, „chadeków“, „enperowców“ i t. p. i uprawianie w nich demagogji opozycyjnej, zjednoczyli się w organizacji czysto zawodowej t. j. w Kółku Rolniczym.

Za przykładem rolników poszli robotnicy, tworząc swój związek, a ostatnio i rzemieślnicy grupując się w „Towarzystwie Samodzielnych Rzemieślników“. Szkoda tylko, że do zarządu tegoż towarzystwa powołano ludzi zupełnie nieodpowiednich i niezających sobie dokładnie sprawy ze swych postępów szerzących demagogję w stosunku do innych organizacji (ślady szkoły endeckiej, z której wyszli), czem zamiast zjednać sobie resztę niezrzeszonych rzemieślników i sympatję miejscowego społeczeństwa, wprowadzają niesmak i rozgoryczenie. Jest nadzieja, że na najbliższym posiedzeniu zdrowo myślący członkowie, których n a p e w n o jest większość, wybiorą do zarządu ludzi świadomych swego celu i zadania, którzy pracować będą z pożytkiem dla rzemiosła, mając jednocześnie na względzie dobro Państwa.

Dziecko wpadło do garnka z wrzącą wodą.

Zarybinek powiat działowski. Wskutek braku należytego dozoru przez rodziców nad małoletnimi dziećmi, coraz częściej zdarzają się ciężkie wypadki kalectwa a nawet i śmierci tych ostatnich, jak to miało miejsce niedawno w sąsiedniej wiosce w Rybnie, gdzie 3-letnie dziecko Modrzyńskich, pozostawione bez opieki osób starszych, znalazło śmierć w płomieniach.

Podobny wypadek, lecz mniej groźny w skutkach zdarzył się w tych dniach także w rodzinie Wandzidłów, a mianowicie z powodu niedopilnowania, ciężko poparzyło się 2-letnie dziecko, wpadając do garnka napełnionego wrzącą wodą. Pomimo silnego poparzenia jest jeszcze nadzieja utrzymania dziecka przy życiu.

Odbiór bekonów.

Nowemiasto. Najbliższy spęd bekonów w Nowemmieście odbędzie się 15 I. 1935 r. (wtorek) przyczem tytułem próby przeprowadzony będzie kołami tak, by producenci nie byli narażeni na zbyt wczesne przybywanie na spęd. Dlatego też należy ściśle zastosować się do poniżej podanej kolejności i czasu odbioru od poszczególnej kolejności i nie przyjeżdżać za wcześnie.

Kolejność kół: M. Bałowski godz. 7.20, Kurzętnik 7.50, Lekarty 8.15, Marzęcice 8.40, Mikołajki 9.00, Mroczo 9.30, Nowemiasto 9.50, Nowydwór 10.15, Niem. Brzozie 10.45, Zajęczkowo godz. 11.00.

Zjazd do wagi podobnie jak poprzedniem razem, tylko I koło ma się zatrzymać na wysokości dworca i dopiero po odebraniu z całego Koła podejżdza drugie i t. d.

Wypłata w poczekalni na dworcu.

P. P. Prezesa Kół winni się zająć, by wszyscy członkowie danego Koła przybyli na spęd równocześnie na oznaczoną godzinę, na samym zaś spędzie dopilnować porządku w Kole.

Przypominam również wszystkim producentom o usunięciu zawczasu świniom wszelkich drutów i klamer, w przeciwnym bowiem razie bekony nie zostaną odebrane. Inż. Zdzisław Włodek, instr. hodowl. P. T. R.

Kącik porad prawnych.

Sposób postępowania w wypadkach utraty obligacji Pożyczki Narodowej.

Jeden z naszych Czytelników zagubiwszy obligację Pożyczki Narodowej, zwrócił się do Redakcji naszego pisma z prośbą o poinformowanie go, w jaki sposób powinien się starać o wydanie mu nowej obligacji. Ponieważ sprawa ta może zainteresować szerszą ogół posiadaczy obligacji, podajemy w ramach kącika wyczerpującą odpowiedź:

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 18 sierpnia 1934 r. mówi, że właściciel utraconej (zaginionej lub zniszczonej) obligacji Pożyczki Narodowej może wystąpić do Urzędu Długów Państwa z pisemnym wnioskiem o jej unieważnienie i wydanie mu obligacji nowej, tejże wartości imiennej.

Wniosek o unieważnienie obligacji winien zawierać przedstawienie okoliczności, w jakich obligacja została utracona. Za właściciela obligacji uważa się osobę, która w charakterze właściciela danej obligacji jest zapisana w ewidencji Urzędu Długów Państwa. Urząd Długów Państwa po otrzymaniu takiego wniosku ogłasza w Monitorze Polskim dwukrotnie w odstępie tygodniowym takiego wniosku, wzywając posiadacza lub inne osoby, roszcujące sobie prawa do objętej wnioskiem obligacji, aby przed upływem trzech miesięcy od daty drugiego ogłoszenia okazali tę obligację Urzędowi Długów Państwa, lub też zgłosili przeciwko jej unieważnieniu umotywowany sprzeciw.

O ile w wyznaczonym terminie nikt nie zgłosił się z obligacją, ani nie wniesie sprzeciwu, Urząd Długów Państwa unieważni obligację, ogłosi o unieważnieniu jej w Monitorze Polskim i wyda wnioskodawcy nową obligację tejże wartości imiennej bez kuponów.

Podania w sprawie unieważnienia obligacji Pożyczki Narodowej są wolne od opłaty stempowej.

Wolna trybuna.

Świadczył się cygan swojemi dziećmi.

Krzemieniewo. Placówka tut. Z. S. pracuje intensywnie pod każdym względem, szczególnie od czasu reorganizacji Oddziału Związku Strzel. przez p. J. Żuralskiego. Naturalnie że zrodziły się momentalnie jego wrogowie bo kto śpi dużo ma przyjaciół, mówi przysłowie, kto działa, zawsze znajdzie wrogów przeciw sobie. Ilekroć członkowie Z. S. pospieszali do szkoły na zebranie, tyle razy owi „wychowani w myśl zasad kat. i narodowych“ zgromadzali się w knajpie, bo wódka krzepi, ale upadłego ducha który nie ma odwagi po trzeźwemu cześć swych przywódców i „prowodyrów“ w swej ślepotcie i chorobie endeckiej zapomniał Kumię z Krzemieniewa o tem by podać fakty rzeczywiste twierdząc, że „strzelec strzelca okradł“ a ja ci oświadczam, że nie był to strzelec, ale kuzyn patrona tutejszego K. S. M. P. Klonowskiego. Był natomiast St. Klonowski kandydatem na członka Z. S. a po trzech miesiącach miał być przyjęty na członka o ileby wykazał ducha obywatelskiego i pracował w myśl zasad Z. S. Pisał Kumię że były ataki na naszą młodzież, wychowaną po katolicku. Ciekawe tedy są te zasady kat. organizacji, która odsuwa ze swej organizacji ubogich członków, bo ci nie mają grosza, by go przy okazji stracić w knajpie, rewanzując się swym kolegom. A zebrania poufne od których odsuwa się członków uboższych? Czyż to jest postępowanie w myśl hasła Chrystusowych?

A dalej, gdy było wasze największe święto patrona, jakież usłyszeliście słowa z ambony, kiedy to kat. młodzież zawiadła swego duszpastera, przez nas tak bardzo szanowanego, idącego zawsze w myśl prawdy bezwzględnej i sprawiedliwości, który z goryczą w sercu musiał wyrzec w owym dniu słowa prawdy: „A gdzie K. S. M. z Kurzętnika, gdzie Krzemieniewo?“ Sam się zawstydzilem i pomyślałem. O groby pobielane, którzy podsyłali się pod płaszcz religji i organizacji kat., a nie rozumiejąc jej zasad, wypaczają je.

Młodzież swą przedstawiasz idealnie, nie zaglądnij do jej wnętrza, a nie wiesz o tem, że świadczył się cygan swojemi dziećmi.

Błogosławieństwo Ojca św. dla Francji.

Citta del Vaticano. Papież przyjął dziennikarzy francuskich, którzy przybyli z okazji wizyty Laval. Ojciec św. wygłosił do dziennikarzy bardzo serdeczne przemówienie, m. in. podkreślił, znaczenie prasy, wpływającej na kształtowanie się opinii publicznej, udzielając obecnym błogosławieństwa, Ojciec św. podkreślił, że błogosławieństwa tego udziela całej Francji, która jest mu bardzo drogą.

Znaczny wzrost bezrobocia.

WARSZAWA 9. 1. Liczba bezrobotnych na terenie całego państwa na podstawie danych biur pośrednictwa pracy Funduszu Bezrobocia wynosiła w dniu 5 bm. 429.119 osób, co stanowi wzrost bezrobocia w stosunku do tygodnia ubiegłego o 20.946 osób.

Wody Bałtyku cofnęły się o 50 metrów.

Obfity potów bursztynu na naszym wybrzeżu morskiem.

Rybacy kaszubscy zaobserwowali niezwykle i niezapamiętane od lat zjawisko znacznego opadnięcia otwartego Bałtyku na odcinku pomiędzy przylądkiem Różewskim a wioską Ostrowem. Woda odeszła od brzegu na przeszło 50 metrów od normalnego stanu, odsłaniając znaczną przestrzeń dna. Rybacy wszczęli natychmiast poszukiwania bursztynu i znaleźli wiele bryłek bursztynowych, ważących do 400 gramów. Wśród głazów natrafiono na wielką ilość ryb przeważnie zmarzniętych. Przyczyną tak wielkiego i gwałtownego opadnięcia wód Bałtyku był wiejący od dłuższego już czasu wiatr południowo-wschodni, który przez odpechnięcie wód od brzegu spowodował obniżanie się poziomu normalnego. Obecnie poziom wód znacznie się podniósł.

Intenzywna litwinizacja obszaru kłajpedzkiego.

KROLEWIEC. Prussische Ztg. donosi o licznych zajściach w szkołach na terytorjum obszaru kłajpedzkiego, spowodowanych wprowadzeniem języka liwski jako wykładowego. W szkole w Kretyndze dzieci wypowiedziały posłuszeństwo nauczycielce i zmusiły ją do opuszczenia klasy. W Karkelboku odpowiadały dzieci nauczycielowi tylko po niemiecku, a gdy chciał je ukarać, zaczęły się bronić tak, że wywiązała się bójka między nauczycielem a uczniami. W innej miejscowości dzieci odpowiadały nauczycielowi tylko wtedy, gdy zwracał się do nich po niemiecku. W wielu szkołach rodzice i dzieci wystosowali listy do nauczycieli, że dzieci tylko wtedy będą odpowiadać na pytania, o ile zostanie wprowadzony wykładowy język niemiecki.

Groźny pożar w zakładach drzewnych.

Czersk. Powstały w zakładach firmy Przemysł Drzewny "Hermann Schutt" pożar zniszczył gmach maszynowni wraz ze znajdującymi się tam maszynami oraz dach na kotłowni. Powstała szkoda oblicza się na sumę około 100.000 zł. Spalony obiekt był ubezpieczony na sumę 54.907 zł. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek wadliwej konstrukcji komina. Podczas akcji ratowniczej około godz. 18 runął kilka metrów wysoki mur, grzebiąc kilka zajętych akcje ratowniczą osób, z których 3 odniosły poważne obrażenia ciała. Dwie osoby przewieziono do szpitala w Chojniech, zaś trzecią pozostawiono na opiece rodziców.

Zastrzelił się w żartach.

Poznań. We Wrześni wydarzył się tragiczny wypadek mimowolnego samobójstwa. 26-letni Franciszek Michalak, nie mogąc wyjąć naboju z rewolweru, dwukrotnie próbował wystrzelić, nabój jednak nie wypalił. Michalak w przekonaniu, że nabój jest zepsuty, przyłożył sobie do skroni i śmiejąc się oświadczył domownikom, że się zastrzelił.

Nacisnął na cyngiel, tym razem jednak nabój wypalił, kładąc Michalaka trupem na miejscu.

Spadający samolot zabił 11 żołnierzy.

LONDYN, 8. 1. W czasie manewrów w pobliżu Karachi samolot wykonywał pozorny atak na oddział żołnierzy.

W pewnym momencie samolot, który opadł nisko, nie zdołał już wznieść się w górę i runął pomiędzy żołnierzy, 11 ludzi zostało na miejscu zabitych, a bardzo wielu odniosło rany.

Załoga samolotu doznała tylko nieznacznych obrażeń.

Projekt ustawy sterylizacyjnej w Anglii.

LONDYN, 7 stycznia. Na jednej z najbliższych sesji Izby Gmin rząd angielski zamierza wnieść projekt ustawy sterylizacyjnej dla umysłowo i fizycznie upośledzonych. Wedle obliczeń autorów projektu liczba tych osób wynosi w Anglii 250.000. Wedle projektu ustawy, zabiegowi sterylizacyjnemu będą się mogli poddawać również dobrowolnie wszystkie osoby, które ze względu na choroby dziedziczne pragną pozostać bez potomstwa.

Program Radjowy.

Warszawa — sobota 12. 1.

6.45 — 8.00 Audycja poranna 11.57 Sygnał czasu 12.00 Hejnał z Krakowa 12.03 Wiadomości meteor. 12.05 Codz. Przegl. Prasy Polskiej 12.10 Koncert Zesp. 13.00 Dziennik połud. 13.05 Płyty 13.30 Wiadom. o eksp. polskim 13.35 Przegląd geidowy 13.45 Najnowsze nagrania na płytach 13.50 Wesoła audycja dla dzieci ze Lwowa 14.00 Koncert muzyki lekkiej 17.50 Jakże będą nasze dzieci — odezły 18.00 Wiadomości rolnicze 18.10 Życie kultur. i artyst. stolicy 18.15 Recital organowy z Poznania 18.45 Reportaż z Krakowa 19.00 Koncert Chóru Lutnia 19.20 Odezły ze Lwowa 19.30 Płyty 19.45 Program na dzień nast. 19.50 Wiadomości sportowe 20.00 Muzyka lekka 20.45 Dziennik wiecz.

20.55 Jak pracujemy w Polsce 21.00 Koncert wieczorny 21.45 Szkice literackie 22. 0 Koncert reklamowy 22.15 Muzyka tańczona z hotelu Polonia 23.00 Wiadomości meteorol. dla kom. lotn. 23.05 Muzyka tańczona z płyt 24.00—1.00 Muzyka tańczona z dancingu Oaza.

Warszawa — niedziela 13. 1.

9.00—10.00 Audycja poranna 10.00 Nabożeństwo z Poznania 11.54 Sygnał czasu 13.00 Hejnał z Krakowa 12.03 Wiadom. meteor. 12.05 Codz. Przegl. Prasy Polskiej 12.10 Koncert 13.00 Dziennik połud. 13.05 Muzyka salonowa 13.30 Wiadomości o eksp. polsk 13.35 Przegląd geidowy 13.45 Muzyka sal 13.50 Lekcje języka niemieckiego 17.00 Reportaż 17.35 Pieśni 17.50 Odezły z Katowic 18.00 Skrzynka poczt. roln. 18.10 Przegląd filmowy 18.15 Recital fortep. 18.45 Obrazek dla dzieci starszych 19.00 Audycja strzelecka 19.25 Chwilka sportowa 19.30 Walka o sztukę polską 19.45 Program na dz. nast. 19.50 Wiadomości sportowe 20.00 Muzyka lekka 20.45 Dziennik wiecz 20.55 Jak pracujemy w Polsce 21.00 Na wesolej lwowskiej fall 21.30 Wiadomości sport 21.45 Skrzynka pocztowa techn 22.20 Muzyka tan 23.00 Wiadom. meteor. dla kom. lotn. 23.05—23.30 D e muzyki tan.

Warszawa — poniedziałek 14. 1.

6.45 — 8.00 Audycja poranna 11.57 Sygnał czasu 12.00 Hejnał z Krakowa 12.03 Wiadom. meteorol. 12.05 Codz. Przegl. Prasy Polskiej 12.10 Koncert 13.00 Dziennik połud. 13.05 Muzyka salonowa 13.30 Wiadomości o eksp. polsk 13.35 Przegląd geidowy 13.45 Muzyka sal 13.50 Lekcje języka niemieckiego 17.00 Reportaż 17.35 Pieśni 17.50 Odezły z Katowic 18.00 Skrzynka poczt. roln. 18.10 Przegląd filmowy 18.15 Recital fortep. 18.45 Obrazek dla dzieci starszych 19.00 Audycja strzelecka 19.25 Chwilka sportowa 19.30 Walka o sztukę polską 19.45 Program na dz. nast. 19.50 Wiadomości sportowe 20.00 Muzyka lekka 20.45 Dziennik wiecz 20.55 Jak pracujemy w Polsce 21.00 Koncert 21.45 Odezły z Krakowa 22.00 Koncert reklamowy 22.15 Muzyka tan 23.00 Wiadomości meteor. dla komunik. lotn. 23.05—23.30 D e muz tan.

Bydło i trzoda chlewna.

W dniu 8. 1. 1935 r. na giełdzie w Poznaniu (tacono za 100 kg.

S W I N I E	
pełnomięsiste ponad 150 kg.	—
pełnomięsiste 120—150 kg.	58—60 zł
pełnomięsiste 100—120 kg.	54—56 zł
pełnomięsiste 80—100 kg.	50—52 zł
mięsiste ponad 80 kg.	44—48 zł
maciory i późne kastraty	42—50 zł
Swinie bekonowe	
K R O W Y	
pełnomięsiste, tuczniaki	54—58 zł
dodzie odżywione	23—30 zł
miernie odżywione	20—24 zł
C I E Ł E T A	
najprzedniejsze, wytuczzone	56—62 zł
dobrze odżywione	42—46 zł
miernie odżywione	36—40 zł
J A Ł O W I C E	
pełnomięsiste tuczniaki!	54—58 zł
dobrze odżywione	38—42 zł
W O Ł Y	
pełnomięsiste, tuczniaki	54—58 zł
miernie odżywione	28—30 zł
B U H A J E	
pełnomięsiste, tuczniaki	48—52 zł
miernie odżywione	24—26 zł
O W C E	
pełnomięsiste jagnięta młode skopy	—
dobrze odżywione	—

Giełda zbożowa w Poznaniu

Notowania z dnia 9. 1. 1935. Za 100 kg. płacono

żyto	15,25 — 15,50
Pszenica	15,50 — 16,00
Jęczmień browarowy	20,25 — 20,75
Jęczmień jednolity	19,00 — 19,50
Jęczmień zbiorowy	18,75 — 19,25
Owies	15,25 — 15,50
Otręby żytnie	10,75 — 11,50
Otręby pszenne (grube)	10,85 — 11,85
Otręby (średnie)	15,50 — 15,75
Gorzycza	48,00 — 50,00
Groch Viktorja.	41,00 — 45,00
Groch Folgiera	32,00 — 35,00

Giełda pieniężna. Bank Polski płacił w dniu 9. 1. 1935 za dolary amerykańskie 5,80—5,38 funty szterlingów 26,43 franki szwajcarskie 172,65 franki francuskie 34,90 guldeny gdańskie 172,72 liry włoskie 45,25 floreny holenderskie 358,70

Redaktor odpowiedzialny Antoni Mitoszewski w Nowemnieście. Wydawca Celestyn Mitoszewski w Nowemnieście.

Za nadesłane życzenia i licznie okazane dowody życzliwości z okazji naszych srebrnych godów małżeńskich, składamy wszystkim staropolskie

„Bóg zapłać“

Władysław i Marja Szwarcowie.

Nowemniasto w styczniu 1935 r.

Starostwo Powiatowe Lubawskie
Ref. Rolnictwa i Ref. Roln.

Nr. R. 25/1/lub. Nowemniasto, d. 7. 1. 1935

O D P I S.

Ogłoszenie.

Starostwo Powiatowe Lubawskie podaje do wiadomości, że Urząd Wojewódzki Pomorski w Toruniu ogłasza sprzedaż w trybie ustawy o wykonaniu reformy rolnej osady Szwarcowo K. 40 powiatu lubawskiego, składającego się ca 18.69 ha roli, 10.84 ha łąk, 0.26 ha nieużytków oraz 0.17 ha podwórza. W skład osady wchodzi następujące zabudowania:

- 1) dom mieszkalny z cegły, kryty dachówką
- 2) obora i stajnia z cegły, kryta papą
- 3) stodoła drewniana kryta papą
- 4) studnia z odgałęzieniem do stajni.

Łącznie z osadą sprzedane zostaną inwentarze żywe i martwe, uprawy, zasiewy i zapasy.

- 1) 3 konie, 2) 4 krowy, 3) 3 jałówki, 4) 3 prosięta, 5) 1 maciora, 6) 30 kur, 7) 3 wozy robocze, 8) 1 grabie konne, 9) 3 pary uprzęży, 10) 3 pługi, 11) 2 pary bron, 12) 1 kosiarka, 13) 1 siewnik, 14) 1 radło, 15) 1 maneż, 16) 1 młockarnia, 17) 1 sieczkarnia, 18) 50 ctr. słomy, 19) 1 wialnia, 20) 45 ctr. siana, 21) 100 ctr. ziemniaków, 22) 50 ctr. brukwi, 23) 6 klaft torfu, 24) 25 1/2 ctr. żyta, 25) 30 drzew owocowych, 26) 8 ha obsianych żytem, 27) 1 1/2 ha obsianego pszenicą, 28) 9 ha zaoranych.

Cena całego obiektu łącznie z inwentarzami, zasiewami, zapasami i uprawami wynosi 36.172,— złotych w złości.

Pierwsza spłata wynosi 12.000 zł. Reszta ceny kupna zakredytowaną zostanie na lat 41 (na życzenie nabywcy na krótszy okres czasu) spłacana w półrocznych ratach amortyzacyjnych. Zgłoszenia na nabycie omawianej osady składać należy w terminie do dnia 5-go lutego 1935 r. do Starostwa Powiatowego w Nowemnieście na przepisowych formularzach wydawanych bezpłatnie w każdym Starostwie.

Wszelkich bliższych jeszcze informacji udziela zainteresowanym komisarz ziemski, przy Starostwie w Powiatowym w Brodnicy.

Za Starostę Powiatowego: (—) Pawlik,
komisarz ziemski.

Parcelacja majątków państwowych.

Starostwo Morskie w Wejherowie przystępuje do parcelacji następujących majątków państwowych położonych w powiecie morskim:

- Kłanino—Połchówko o obszarze 69.12.68 ha.
- Celbowo o obszarze 30.67.62 ha.
- Rekowo o obszarze 173.93.25 ha.

Reflektujący na nabycie ziemi z tych majątków winni złożyć w terminie do dnia 10. lutego 1935 r. przepisowe zgłoszenia do Starostwa Morskiego. Druki zgłoszeń można otrzymać w Starostwie Morskim w Wejherowie. — Referaci Rolnictwa i Reform Rolnych. Zgłoszenia na nabycie ziemi nie podlegają opłacie stempowej. Zgłoszenia które wpłyną po wyznaczonym terminie nie będą rozpatrywane.

Prima węgiel kowalski

Węgiel opałowy

Brykiety

Koks

Drzewo opałowe

poleca po niższych cenach

„Rolnik“ Spółdzielnia roln.-handl.

Lubawa, tel. 39, Nowemniasto, tel. 49.

Kupujemy po cenach najwyższych

TYMOTKĘ

i wszelkie

KONICZYN Y

„Rolnik“ Spółdzielnia rolniczo-handlowa

LUBAWA
telefon 39

NOWEMIASTO
telefon 49.

ZAPROSZENIA

ŚLUBNE po znacznie niższych

cenach — poleca

Drukarnia - B. MIŁOSZEWSKI -
Rynek 19. Nowemniasto n. Drw. Tel. 59

Najlepszy

**górnolaski
węgiel**

poleca

Fr. Łukaszewski
Nowemniasto - Rynek.

K a f l e

po sezonie można zakupić
już od 25 gr. za sztukę
w Cegelni obsz. dwor.
NOWE — pow. Świecie
Pomorze.

Segregatory

w wielkim wyborze poleca

Księgarnia B. MIŁOSZEWSKI, Nowemniasto-Rynek.

Dodatek Rolniczy

Spółdzielczość.

W dobie dzisiejszego kryzysu musimy zadać sobie jedno pytanie: co spowodowało kryzys dzisiejszy?

Na pytanie powyższe mamy odpowiedzi, bliższe lub dalsze prawdy. Jednakże jedna z nich najbardziej odpowiadałaby prawdzie, a mianowicie: Kryzys powstał na tle powojennej nadprodukcji, jako ostateczny wynik pogoni za jaknajwiększymi dochodami, z powodu braku solidarności tak wśród wytwórców, jak i wśród spóżywców. A właśnie tylko solidarna akcja wszystkich obywateli Państwa może zwalczyć kryzys dzisiejszy, a w przyszłości nie dopuścić do nowego kryzysu. Gospodarka zbiorowa, oparta o jaknajszersze masy zapewnia dopiero dobrobyt i odrodzenie gospodarce. Taka gospodarka zbiorowa oparta na jaknajszerszej pojętej solidarności — to spółdzielczość.

Spółdzielczość to system gospodarki zapewniającej dobrobyt i potęgę Państwa i obywateli.

Przedsiębiorstwo spółdzielcze, to dobrowolne Związki nieograniczonej liczby osób, mające na celu zaspokojenie potrzeb ekonomicznych i kulturalnych członków na zasadach wzajemnej pomocy i demokratycznego równouprawnienia, zgodnie z interesem publicznym.

Ogólne cechy przedsiębiorstw spółdzielczych to:

a) Nieograniczona ilość członków, gwarantująca, że spółdzielnia nie zmieni się w przedsiębiorstwo akcyjne, dążące do jaknajwiększych zysków.

b) Jawność gospodarki. Gospodarkę spółdzielni ma prawo kontrolować każdy członek spółdzielni, której obowiązkiem jest ogłaszanie zamknięć rachunkowych z obrótów.

c) Interesy spółdzielni nigdy nie przeciwstawiają się interesom ogółu, gdyż operacje handlowe spółdzielni muszą być prowadzone tylko zgodnie z ich życzeniami i wiedzą, więc wykluczona jest wszelka spekulacja, celem zdobycia jaknajwiększych zysków.

d) W spółdzielni każdy kupujący, dostawca czy wytwórca jest współwłaścicielem całego przedsiębiorstwa i ma prawo decydować o gospodarce spółdzielni, przede wszystkim dlatego, że jako udziałowiec ma prawo wybierać współudziałowców, względnie może sam być wybranym do zarządu spółdzielni.

e) Spółdzielnia obejmuje zwykle mały obszar działania, taki na którym wszyscy się znają i mogą śmiało decydować o zdolnościach ludzi rządzących spółdzielnią i omawiać ich poczynania.

Spółdzielczość jest drogą do sprawiedliwości społecznej i sprawiedliwego podziału dochodów w społeczeństwie. Przedewszystkiem spółdzielnie przy wszystkich transakcjach handlowych odrzucają pośredników, żerujących na odbiorcach czy dostawcach. Pertraktując wprost z wytwórcami, spółdzielnia zyskuje niższą cenę towaru, za który pomimo tego płaci wytwórni wyższą cenę niż pośrednik. Poza tym udziałowcy spółdzielni otrzymują towar tej samej jakości taniej.

Dużo towarów, których ceny dziś niepodobna zmienić, w zorganizowanych spółdzielniach uzyskalibyśmy napewno po dużo niższej cenie.

Spółdzielnie w każdej miejscowości, powinny załatwiać wszystkie interesy ludności danej miejscowości jak: sprzedaż towarów bezpośrednio przetwórciom, względnie spóżywcom, kupno towarów potrzebnych i t. d.

Interesy te spółdzielnie mogą załatwiać pomyślnie, jeżeli udzielimy im poparcia, wszyscy razem stale będziemy z niej korzystali, zapewniając w ten sposób spółdzielni większe obroty, a przez to i nasze dochody wzrosną.

Nie wolno podrywać jednakże w lekkomyślny sposób bytu spółdzielni, oraz korzystania z kredytów bez chęci, albo co gorzej, bez możliwości uregulowania, gdyż tylko uczciwość i moralność w sprawach gospodarczych jest zasadniczą podstawą polepszenia bytu i odrodzenia gospodarstwa, a szczególnie spółdzielczości.

A więc do dzieła! Uczmy się gospodarki zbiorowej dla dobra milionów, opartej na współdziałaniu i współpracy. Twórzmy nowy, lepszy system gospodarki społecznej, mogąc się przeciwstawić wyzyskowi różnych pośredników żerujących na masach. Twórzmy spółdzielnie, bądźmy gospodarzami swego mienia. Spółdzielnia da nam produkt lepszy i tańszy. Precz z pośrednikiem żurującym w handlu — wyzyskującym rolnika, rzemieślnika i robotnika.

W sprawie uregulowania składek członkowskich.

Dochodzą nas ze strony członków Kółek Roln. pogłoski, że niektórzy skarbnicy Kółek Roln. nie odprowadzają pomimo polecenia ze strony prezesa Kółka ściągniętych składek, lecz obracają pieniędzmi we własnym gospodarstwie. Używanie pieniędzy Kółkowych do potrzeb własnego gospodarstwa jest nadużyciem i nie może być przez Tow. Roln. Pow. dalej tolerowane. Wobec powyższego prosimy wszystkich tych skarbników Kółek Roln., którzy mają pewną sumę ściągniętych składek, ażeby takowe niezwłocznie odprowadzili do Tow. Roln. Pow. w Nowemmieście. W niektórych Kółkach przeprowadzona zostanie rewizja ksiąg i kwitów. Skarbnicy kółek winni zatem mieć akta w porządku. T. R. P.

Komunikaty.

W dniu 15 stycznia 1935 r. o godzinie 9-tej odbędzie się w kwatermistrzostwie 19 pułk. uł. w Grudziądzu przetarg nieograniczony ewtl. ustny na dostawę niżej wymienionych artykułów żywnościowych

Konserw kawow. 48000 por., pęczak 1200 kg, groch 1800 kg, kapusta świeża 2400 kg, brukiew 3000 kg, mąka pszenna 65% 1500 kg, włoszczyzna świeża 510 kg, pieprz 27 kg, kasza jęczmienna 1200 kg, fasola biała 900 kg, buraki jadalne 2400 kg, marchew jadalna 2709 kg, kapusta kiszona 2100 kg, cebula 900 kg, włoszczyzna suszona 51 kg, ocet 270 litrów.

Artykuły żywnościowe mają być dostarczone w ilościach $\frac{1}{3}$ wymienionych ilości w dniach, 24 stycznia, 7 lutego, 7 marca 35 r., Mleko pełne 7500 L ser krowi biały 150 kg, nabiał ma być dostarczony 3—4 razy tygodniowo w ilościach ustalonych przy zawieraniu umowy. Siano luzem 1200000 kg, słoma owsiana 90000 kg, słoma żytnia 45000 kg, siano ma być dostarczone w ilościach po 40000 kg, w miesiącach lutym, marcu i kwietniu 35 r. słoma w ilościach $\frac{1}{3}$ wymienionych ilości w miesiącach styczniu, lutym i marcu 35 r. Bliższych informacji udziela kwatermistrz pułku. T. R. P.

Komunikujemy członkom naszym, iż mogą nabywać nawozy sztuczne w ładunkach wagonowych kombinowanych tak nawozy państwowych Fabryk Azotowych jak i Tow. Eksp. Soli Potasowych Nawozy sztuczne nabywać można przez spółdz. Rolniczo-Handlowe „Rolnik” w Lubawie i oddział w Nowemmieście, przy zamówieniach wagonowych za gotówkę ceny obowiązują według oryginalnych cenników przy bonifikacie z konta kasowego, jakie przewidują odnośne cenniki.

Ceny detaliczne zostały dostosowane do obecnych warunków. T. R. P.

Przypomnienia gospodarskie na styczeń.

W razie tworzenia się kałuż po odwilżach należy usunąć nadmiar wody, zwłaszcza z ozimin, przegarniając przegony i rowy. Zeszkłone skorupy śnieżne łamać, przepuszczając po polu inwentarz. Wywozić obornik o ile się nagromadzi w budynku nadmiernie na duże kupy na pokładzie z torfu, dobrze ubite i przykryte grubą warstwą ziemi. Komposty wozić na suche łąki, a poskrzypki z dróg na wilgotniejsze. Rozsiewać kaimit na zamszone łąki. Krowy poić letnią wodą, wystawiać w budynkach. Przybývające cielęta odsadzać po 24 godzinach i poić ze szkopka. Dawać paszę wedle norm, bo to najtaniej kosztuje. Krowy czyścić, słać przyniętą słomę. Swinie trzymać sucho. Wyganiać inwentarz codziennie na podwórko.

W sadzie zbierać i palić kokony owadów. Pnie drzew i grubsze gałęzie poskrobać i pobielić wapnem, gliną i krowincem, drzewa przyskiwać karbolineum 10 proc. Zaglądać do kopców — wietrzyć lub zabezpieczać w razie większych mrozów. Zwozić lód na letni użytek. Sprowadzić materiały na porządki i na budowę. Kończyć młóckę nasion do wiosennego siewu. Kalendarz Gospodarski.

Walne zebrania Kółek Rolniczych

w pow. lubawskim na dzień 13 stycznia 1935 r.

Lubawa o godz. 15-tej	Czerlin o godz. 16-tej
Kazanice „ 16-tej	Kurzętnik „ 12-tej
Lipinki „ 12-tej	Lubstynek „ 15-tej
M. Bałówki „ 17-tej	Pratnica „ 12-tej
Rumienica „ 15-tej	Swiniarc „ 14-tej
Tuszewo „ 15-tej	

Tuszewo. Po skończonym Walnym Zebraniu Kółka Rolniczego odbędzie się zebranie członków Spółki Łowieckiej. Ze względu na ważność spraw uprasza się o przybycie wszystkich członków.

Stacje kopulacyjne ogierów.

Jak się dowiadujemy zostaną na terenie powiatu lubawskiego do dnia 1 lutego r. b. utworzone następujące stacje kopulacyjne ogierów państwowych na rok 1935.

- 1) w Czachówkach u p. Ruchardta 3 ogiery stacja
- 2) w Gwiździnach u p. Modrowa 2 ogiery stacja
- 3) w Targowisku u p. Burzyńskiego 2 ogiery stacja
- 4) w Babalicach u p. Dąbskiego 1 ogier w dzierżawie
- 5) w Łąkorku u p. Jordana 1 ogier w dzierżawie

Na powyższe zwracamy uwagę P. P. hodowców koni.

Sytuacja gospodarcza rolnictwa m-cu grudniu.

Przebieg pogody.

W pierwszych dwóch dekadach grudnia ub roku przebieg pogody był wyjątkowo łagodny; nie było większych mrozów ani opadów śnieżnych. Okres ten cechowały obfite, szczególnie w pierwszej dekadzie, opady deszczowe. Natomiast w ostatniej dekadzie miesiąca nastąpiły mrozy, które trwały do końca miesiąca, nie przekraczając jednak kilka stopni. Następcznie było małe. Powyższy przebieg pogody umożliwił kontynuowanie prac rolnych do 22 grudnia, wskutek czego orki zimowe zostały w zupełności wykończone. Oziminy przeszły w okres zimy w korzystnych warunkach atmosferycznych.

Rynek zbożowy.

Na rynkach zbożowych w porównaniu z miesiącem ubiegłym nastąpiła, dzięki wznowieniu z początkiem grudnia akcji interwencyjnej P. Z. P. Z. pewna, aczkolwiek nieznaczna poprawa. Notowania cen żyta z 13,87 zł. w połowie listopada podniosły się do 15,66 zł w końcu okresu sprawozdawczego. Pszenica i jęczmień wykazywały wahania zupełnie nieznaczne. Najniższą tendencję wykazywał owies. Pszenica natomiast mimo nieistnienia znaczniejszych nadwyżek wykazuje katastrofalnie niskie ceny. Bardzo słaby popyt panował na rośliny oleiste.

Rynek bydły.

Natomiast na rynkach bydła rzeźnego dawała się odczuwać dalsza wyraźna tendencja zniżkowa. Szczególnie duże wahania tygodniowe wykazywały ceny na bydło rogate, które w ostatnim tygodniu okresu sprawozdawczego notowano na targowicy rzeźni miejskiej w Poznaniu o 7 zł niżej od przeciętnej ceny za miesiąc listopad.

Ceny mleka, masła i jaj.

Na rynkach lokalnych ceny mleka, masła i jaj nie wykazywały znaczniejszych odchyleń od poziomu listopadowego. Zapasy masła, znajdujące się u eksporterów skutkiem niemożności kontynuowania wywozu do Niemiec, jak również znaczna część masła z chłodni zostały częściowo zlikwidowane w okresie przedświątecznym. Poświętaczna podaż produktów nabiałowych jest tak słaba, że nie należy się spodziewać tworzenia nowych zapasów.

Ogólna sytuacja gospodarstwa.

Biorąc pod uwagę ogólną sytuację gospodarstwa rolnictwa, należy stwierdzić, że na skutek zbyt niskich cen produktów rolnych w stosunku do cen artykułów przemysłowych jako środków produkcji, wytwórczość rolna nie dochodzi do poziomu opłacalności, a szczególnie dotkliwie rolnictwo odczuwa wygórowane ceny artykułów przemysłu skartelizowanego i monopolowego. Wynika stąd konieczność prowadzenia energicznej akcji w kierunku obniżenia poziomu cen artykułów przemysłowych i jego przystosowania do obecnego poziomu cen artykułów rolnych celem przywrócenia produkcji rolnej utraconej opłacalności.

Niewątpliwie nowe ustawodawstwo oddłużeniowe przyniesie rolnictwu pewne ulgi w obecnej ciężkiej sytuacji, jednakże z powodu niewydania od tej chwili niecierpliwie oczekiwanych przez ogół rolników rozporządzeń wykonawczych, w niczem dotąd nie przyczyniło się do poprawy położenia gospodarstwa rolnictwa. Ogólne położenie rolnictwa nie wykazuje odprężenia, wręcz przeciwnie rolnicy wyrażają pewne obawy, czy wskutek spadku cen zboża będą mogli regulować bieżące zobowiązania, których termin płatności zapada w styczniu 1935 r.

Ewangelja

na I. niedzielę po Trzech Królach

zapisana u św. Łukasza rozdz. 2, w. 42—52.

Gdy Jezus doszedł do lat dwunastu, udali się Rodzice Jego do Jerozolimy na zwykły obchód tej uroczystości. A po upływie świąt, gdy wybierali się z powrotem, pozostał młody Jezus w Jerozolimie, o czym nie wiedzieli Rodzice Jego. W mniemaniu, że idzie on z gromadą, odbyli dzień drogi, i poszukiwać Go zaczęli pomiędzy krewnymi i znajomymi. Ale nie znalazłszy, wrócili do Jerozolimy i szukali Go. I stało się, że dnia trzeciego znaleźli Go w świątyni, gdy siedział wśród uczonych, przysłuchując się im i zadającym pytania. Wszyscy zaś, którzy Go słuchali, byli wielce zdumieni Jego rozumem i odpowiedziami. A ujrzawszy Go, bardzo się zdziwili. Matka zaś Jego rzekła doń: Synu, czemuś nam tak uczynił? — Oto Ojciec twój i Ja z bólem serca szukaliśmy Ciebie! A On im odrzekł: Czemużto szukaliście Mnie? Nie wiedzieliście, że potrzeba, abym brał udział w sprawach Ojca mego? Ale oni nie zrozumieli odpowiedzi, którą im dał. Wrócił się tedy z nimi, i przybył do Nazaretu, i był im posłuszny. A Matka Jego przechowywała w swym sercu wszystkie te zdarzenia. Jezus zaś wzrastał w mądrości i w latach i w łasce, u Boga i u ludzi.

Wykład.

Według opowiadania dzisiejszej ewangelji osobną naukę dają nam „rodzice” Jezusowi, Marja i Józef, osobną sam Pan Jezus.

1. „Gdy doszedł do lat dwunastu, udali się rodzice jego do Jerozolimy na zwykły obchód tej uroczystości” to jest święta Paschy. Starozakonne prawo obowiązywało Żydów, aby trzykroć do roku pielgrzymowali do świątyni Jero-

zolimskiej. Józef i Marja jako ludzie sprawiedliwi, sumiennie spełniają ten obowiązek. A ponieważ Pan Jezus dochodząc do lat dwunastu, stawał się „synem prawa”, to jest podlegał jego przepisom, więc zabierają go na tę pielgrzymkę z sobą. — Tak ojcowie i matki poczuwać się powinni do spełniania obowiązków religijnych dla dobrego przykładu wobec dzieci. Jakżeż ma dziecko przywyknąć do chodzenia na niedzielne nabożeństwo, jeżeli rodzice je stale lub często zaniedbują! Bezbożność dzieci spada przeto jako ciężar na sumienie rodziców. „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił!” My katolicy spełniamy to przykazanie przez słuchanie mszy św. Uczcie dzieci słowem i przykładem wykonywać tę powinność. To jedna z podstaw ich szczęścia, uczciwości i zbawienia.

2. Pan Jezus występuje w dzisiejszej ewangelji jako wzór i przykład dla dzieci. „Wrócił z rodzicami do Nazaretu... i był im posłuszny”. Iść za rodzicami, za ich przykładem, za ich rozkazem i upomieniem, to najprzedniejsza cnota dziecka. I to nietylko wtedy, kiedy to dziecko jest małe, ale nawet gdy dorasta lub dorosło, powinno posiadać te trzy cnoty: uszanowanie dla rodziców, miłość i posłuszeństwo. Na tych trzech zaletach dzieci, buduje się szczęście i zadowolenie i spokój w rodzinie. Pan Jezus trwa w dobrowolnym i ochoczym posłuszeństwie bardzo długo. Nie wyrwa się z domu swojej świętej Matki ani po śmierci Józefa, ojca swego przybranego, ani gdy doszedł do lat męskich, które rozpoczął mając 25 lat życia. Dopiero gdy go wola Ojca niebieskiego powołała na inne pole pracy, na nauczyciela ludu i odkupiciela świata, opuszcza Nazaret. A przypięczeniem posłuszeństwa jego była śmierć na krzyżu. Stał się „posłusznym aż do śmierci”. Oto wasz wzór, dzieci, starsze i młodsze!

Modlitwa kościelna.

Prosimy Cię, Boże, przyjm błagania kornie proszącego ludu z niebiańską przychylnością, aby wiedzieli co czynić należy i aby mieli siłę wykonania tego, co poznali. Przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Idea rodziny w życiu społecznym państwa.

Na uroczystość kościelną św. Rodziny.

Wojna naruszyła nietylko podstawowe zasady życia moralnego, ale równocześnie zachwiała również instytucją małżeństwa i rodziny. W szeregu ujemnych zjawisk powojennych to jest może najbardziej szkodliwe i pozostawia jest w stanie najsmutniejsze następstwa.

Nie od dzisiaj już obserwujemy ciekawe zjawisko, że w krajach realizujących teorię wszechwładzy państwa, następuje stopniowy zanik życia prywatnego. Usiłuje się rozbić rodzinę i dlatego też mniejszą wagę przykładają się na nierozzerwalność węzłów małżeńskich, a z drugiej strony usiłuje się młodzież odciągnąć od rodziny i uspołecnić ją.

Pierwszym państwem, które wcieliło w życie takie zasady, była Rosja sowiecka. Tam głoszone nawet zasadę, że dziecko nie powinno wychowywać się pod opieką rodziców, lecz w państwowych zakładach wychowawczych. Równocześnie z odseparowaniem dzieci od rodziców, bolszewizm usiłował wyrwać kobietę z ogniska rodzinnego i wepchnąć ją w szeregi życia zawodowego.

Ale nawet i w Rosji nastąpiła już ewolucja tych poglądów. Znikło tam jedynie pojęcie „nielegalnego dziecka”, pozatem jednak utarło się już w Rosji prawo, że dziecko należy do matki. Władze sowieckie zmuszone zostały z czasem uznać prawnie małżeństwo i rodzinę i dziś coraz niechętniej odnoszą się one do rozwodów.

Obecnie coraz więcej wszędzie znajduje zwolenników to przekonanie, że właśnie życie prywatne w ognisku domowym, tak wyidealizowane w angielskim społeczeństwie, może być jedynie pielęgnowaniem wartości indywidualnych, bądź to osobistych, bądź też opartych na pewnej tradycji rodzinnej, czy narodowej. Zwyciężyło także i to pojęcie, że rodzina jest podstawą zdrowia moralnego, zarówno jednostek, jak i całego państwa. I można być pewnym, że wszelkie ataki na rodzinę i małżeństwo zostaną odparte. Życie samo przekreślić musi wszelkie dążności wywrotowe.

Poradnik lekarski.

Leczenie grypy.

Grypa (influenza) należy do chorób zakaźnych w swej postaci i następstwach do jednej z najniebezpieczniejszych. Klimat jak i pora roku nie są przeszkodą do jej wybuchu. Zapadają na nią wszyscy bez względu na wiek i ogólny stan zdrowia. Charakterystyczną cechą jest to, że bywają nią dotknięci i ci, którzy znajdują się zdala od miejsc panowania grypy.

Okres wylegania się grypy trwa od dwóch do czterech dni. Wybuca zawsze nagle. Zwiastunami jej są ogólne niedomagania, ból gardła, brak łaknienia, bóle w krzyżu i kończynach, lekkie i silne dreszcze. Do najstarszych objawów należy gorączka, której natężenie jest różne — dochodzi do 41 stopni C. Podniesiona ciepota trwa przeciętnie od 2—7 dni i ustępuje bywa nagle lub powolnie.

Trzecim ważnym objawem jest ogólne osłabienie wraz z silnym bólem głowy i bólami we wszystkich stawach, kościach i mięśniach. W ciężkich przypadkach dochodzi do zaburzeń mózgowych, jak zapalenie krwotoczne mózgu, zaburzeń psychicznych, jak bredzenie, obłęd, bezsenność, napady drgawek oraz zapalenie wielonerwowe. Ze strony przewodu pokarmowego występują bóle żołądka, jelit, biegunka i wymioty. Często również chorzy zapadają na żółtaczkę. W zależności od różnego rodzaju objawów, dzielimy grypę na: mózgową, piersiową, brzuszną, gośćcową i toksyczną. Postacie te mogą występować bądź pojedynczo, bądź różnorodnie z sobą skojarzone. Zapobieganie przeciwko zakażeniu grypą, pomimo stosowania specjalnych szczepionek, nie dało dotychczas pomyślnych wyników.

Leczenie: Przedewszystkiem łóżko. Wstrzymanie się od wszelkich zajęć, djeta, przyjmowanie płynów w dowolnej ilości. Potępić należy rozpowszechniony zwyczaj leczenia się zapomocą alkoholu, używanego w dużych ilościach. Środki domowe napotne, jak kwiat lipowy, rumianek, sok malinowy, mają znaczenie dość poważne, przyczyniają się bowiem do wydzielania z organizmu drogą potu, oraz drogami moczwymi toksyn grypkowych. Przeciw bólowi głowy zażywać można: pyramidon, cybalginę, aspirynę (trzy proszki dziennie po 0,5 gr.), okładać głowę pecherzem z lodem. Kaszel łagodzą syropy, jak kreozol, tertuain, thiocolan — których używanie określone jest w przepisach podawanych na letykietach. Przy zaburzeniach żołądkowo-jelitowych — djeta, lewatywy, ciepłe kompresy.

Narybek węgorza.

Wielkopolskie i Pomorskie Towarzystwo Rybackie w Bydgoszczy, wzorem lat ubiegłych, przystępuje do przeprowadzenia akcji zarybiania węgorzem wód, położonych na terenie wszystkich województw Rzeczypospolitej Polskiej.

Dzięki kilkuletniej praktyce i zastosowanemu na podstawie zdobytego doświadczenia udoskonaleniom — można stwierdzić, iż narybek węgorza może być dostarczony nawet do najodleglejszych punktów dostawy w stanie zupełnie dobrym. Cena narybku jest przystępna, gdyż za 1 kg. (około 4,000 sztuk) wynosi loco punkt rozdzielczy w Bydgoszczy przy zamówieniach do 1 kg. — 56,— zł, ponad 1 kg. — 52,— zł.

Zamówienia na narybek węgorza przyjmuje się tylko do dnia 20 lutego 1935 r. Nabywcom udziela się dogodnych warunków spłaty. Członkowie Wielkopolskiego i Pomorskiego Towarzystwa Rybackiego oraz członkowie innych organizacji rybackich korzystają z 10% ulgi od wyżej podanych cen narybku.

Dla hodowli węgorzy najlepiej nadają się jeziora o dnie miękkim, mulistym, z porostem roślinnością podwodną, całkowicie zamknięte, albo posiadające wąskie przepływy.

Hodowla węgorza w stawach sztucznych, spuszczalnych rok-rocznie, całkowicie się nie opłaca.

Najmniejsza ilość narybku węgorza, jaką podejmujemy się dostarczyć swym odbiorcom wynosi 1/3 kg. Wysyłkę narybku uskuteczniamy w skrzyniach własnych T-wa stosując ulgową taryfę na przewóz koleją ryb obsadowych.

Po wszelkie informacje i po blankiety zamówieniowe należy zgłaszać się pod adresem: Wielkopolskie i Pomorskie Towarzystwo Rybackie w Bydgoszczy ul. Zygmunta Augusta Nr. 4, dołączając znaczek pocztowy 30 gr. na koszt biurowe.

Czy wiecie, że...

Pijawka może głodować cały rok. Przedtem jednak wypić musi krew równą jej wadze w 5-krotnej ilości. Krew przetrwawia 6 miesięcy poczem uzyskuje takie zapasy tłuszczu, że może, jak wspomnieliśmy, rok głodować.

Ryby mogą z głodu utracić nawet do trzech czwartych ciała, a będą żyły i normalnie pływały.

Pluskwa wytrzyma bez jedzenia do 6 lat.

Zaba może pościć cały rok.

Łosoś głoduje* dobrowolnie trzy czwarte roku.

Mysz może* obywać się bez jedzenia do 6 dni, gołąb tylko 11 dni, kondor do 40 dni, psy do 60 dni.

U zwierząt ssących wątrobą, nerki i jelita zmniejszają się pod wpływem głodu do 60 proc. mięśnie do 50 proc. nerwy do 20 proc. Tylko mlecz pacierzowy i mózg nie szczupleją.

A człowiek? Może głodować* najwyżej 75 dni. Zdarzył się taki wypadek.

Polskie zapusty.

Kulig, — Maskarady, — Zabawy ludowe.

Od Nowego Roku, aż do środy popielcowej, to czas uciech i zabaw, zwany Zapustami, które dawniej obchodzono z wielką wesołością, zabawami i tańcami, zarówno wśród szlachty, jak i u mieszczan, oraz u ludu wiejskiego.

Najlubiejszą zabawą szlachty, naszej był i częściowo jest jeszcze dzisiaj, kulig, wprowadzony między XIV a XV wiekiem, kiedy u szlachty zaczęło rozwijać się życie towarzyskie. Powstanie samej nazwy „kulig” nie zostało jeszcze dostatecznie wyjaśnione. Zwyczaj ten polega na tym, że wesoła, drużyna, poprzebierana w różne kostjomy, w saniach nieraz wspaniale ozdobionych, poprzedzana wysłaniem arlekina z laską o drewnianej kuli (może stąd nazwa: kulig), z muzyką, w otoczeniu latarni i pochodni — jechała od dworu do dworu, pełna animuszu i fantazji rycerskiej.

Kulig, który dziś przeważnie poszedł w zapomnienie, kończył się wszędzie ucztą i zabawą taneczną, przyczem wszelkie tańce zagraniczne były wyłączone. Tańczono tylko poloneza, mazurka, oberka i krakowiaka.

Dopiero za Augusta III zaprowadzono w Polsce maskarady, które prędko się przyjęły i spopularyzowały w Warszawie, przybierając charakter zabaw publicznych. Maska ułatwiała każdemu wstęp na taką zabawę. Później maskarady przybrały formy zbyt swawolne i zaczęło się szerzyć na nich moralne zepsucie.

I wieśniacy mieli dawniej swoje zabawy zapustne. Po karczmach odbywały się tańce przy muzyce, a po domach sute uczyły. Parobcy i młodzi gospodarze przebierali się za cyganów, cyganki, wróżki, dziadów, żydów i t. d. śpiewkami zabawiając uczestujących. Najważniejszym jednak okresem zapustu, były trzy ostatnie dni przed środą popielcową, zwane „ostatki” lub „szalone dni”. W tych dniach bawiono się najhuczniej i najweselej.